મહાપુરૂષોના સિદ્ધાંતો.

ઇશ્વર વિષે.

નિર્વિકલ્પ આનંદમય, સ્વસ્વરૂપ નિર્લેપ;
મનકી જેસી ભાવના, તેસો ફલ તેહી દેત.
નિરાકાર નિર્ગુણ પ્રભુ, તદપિ સગુણ ધર દેહ;
કરત રહત નાના ચરિત, કેવળ ભક્ત સનેહ.

સબ ધરતી કાગજ કરૂં, લેખન સબ વનરાય;
સાત સિંધુ સાહી કરૂં, હરિગુણ લિખા ન જાય.

ઇશ્વર પાલનહાર છે.

અજગર કરે ન ચાકરી, પંછી કરે ન કામ;
દાસ મલુકા યું કહે, સબકા દાતા રામ.
ચિંતા મત કર માનવી, દેત આહાર સમર્થ;
જલમેં બસે માછલી, વાકી ગાંઠેકાં ગર્થ.

ભોજન છાજનકી નહી, શોચ કરે હરિદાસ;
વિશ્વ ભરન પ્રભુ કરતહે, સો કયું રખે નિરાશ.
તુલસી તબ મેં જાનીયો, બડો ગરીબનીવાજ;
મોતીકણુ મોંઘા કીયા, સોંઘા કીયા અનાજ.
મોયેકું પ્રભુ દેતહે, લકડી કપડા આગ;
જીવત ચિંતા જો કરે, તાકો બડો અભાગ.
જીને રાખ્યો ગર્ભ વાસમેં, દે દે અમૃત આહાર;
મુક્ત કહે તાકું ભજો, કરૂણાનિધી કીરતાર.

પ્રભુ સર્વ વ્યાપક છે.

જયૌં નેનનમેં પુતલી, યૌં માલીક ઘટ માંહી;
મુરખ લોક ન જાનહી, બહાર ઢુંઢત જાહી.
જ્યું તિલમાંહી તેલ હે, જ્યું ચકમકમેં આગ;
તેરા પ્રીતમ તુઝમેં, જાગ શકે તો જાગ.
પુષ્પ મધ્ય જ્યું બાસહે, વ્યાપ રહ્યા સબ માંહી;
સંતો માંહી પાઇએ, ઓર કહું કુછ નાંહી.
મેં જાણ્યું હરિ દુર હય, હરિ હય હૃદયા માંહી;
આડી ત્રાટી કપટકી, તાસે દીસત નાંહી.
જા કારણુ જગ ઢુંઢીઆ, સો તો ઘટહી માંહી;
પરદા દિયા ભરમકા, તાતે દીસત નાંહી.

ગુરૂની જરૂરીઆત વિષે.

ગુરૂબીન જ્ઞાન ન ઉપજે, ગુરૂબીન મીલે ન ભેદ;
 ગુરૂબીન સંશય ના મીટે, જય જય જય ગુરૂદેવ.
મન મારનકી ઔષધી, સદ્‌ગુરૂ દેત દીખાય;
 ઇચ્છત પરમાનંદકો, સો ગુરૂ શરણે જાય.
તીરથ નાહે એક ફલ, સંત મીલે ફલ ચાર;
 સદગુરૂ મીલે અનેક ફલ, કહે કબીર વીચાર.
આત્મા ઓર પરમાત્મા, અલગ રહે બહુ કાલ;
 સુંદર મેલા કરદીયા, સદગુરૂ મીલા દલાલ.
ભેદી લીયા સાથમેં, વસ્તુ દીયા બતાય;
 કોટી જનમકા પંથથા, પલમેં દીયા છુડાય.
ચાર ખાનમેં ભટકતા, કબહુ ન લાગત પાર;
 સો તો ફેરા મીટ ગયા, સદગુરૂ કે ઉપકાર.
કબીર તે નર અંધ હય, ગુરૂકું કહેતે ઓર;
 હરિ રૂઠે ગુરૂ મેલસી, ગુરૂ રૂઠે નહીં ઠોર.
જ્યું બેલ બનજારેકે, ફીરત ઘણેરે દેશ;
 ખાંડ ભરી ભુસ ખાતહે, બીના ગુરૂ ઉપદેશ.
કબીર ગુરૂકી ભક્તિ બીન, રાજા ગધ્ધા હોય;
 માટી લધે કુંભારકી, ઘાસ ન ડાલે કોય.
ગુરૂ ગોવિંદ દોનું ખડે, કીનકુ લાગું પાય;
 બલીહારી ગુરૂદેવકી, ગોવિંદ દિયા બતાય.

પ્રભુ ભજવા વિષે.

રામ નામ આરાધવો, તુલસી વૃથા ન જાય,
લડકાઈકા પોખનો આગે હોત સહાય.
બાલાપનમેં હરી ભજે, જગમેં રહે ઉદાસ;
તિરથબી આશા કરે, કબી આવેગા દાસ.
રામ રૂપૈયા રોકહે, ખરચે ખુટત નાહી;
લેતે દેતે ના ઘટે, યું સમજો મનમાહીં.
તુલસી સીતારામકું, રીઝ ભજો કે ખીજ;
ઉલટા સુલટા વાવીએ, જયું ખેતરમાં બીજ.

પ્રભુ ભજનમાં જલદી કરવા વિષે.

આજ કહે મેં કલ ભજું, કાલ કહે પુની કાલ;
આજ કાલ તેં કરતહીં, અવસર જાસી ચાલ.
શ્વાસે શ્વાસે રામ ભજ, મીથ્યા શ્વાસ મત ખોય;
ના જાનું એ શ્વાસકી, આવત ફીર ન હોય.
તુલસી વિલંબ ન કીજીએ, ભજ લીજે રઘુવીર,
તન તરકસતેં જાત હે, શ્વાસ સારખે તીર.
પાવ પલકકી ખબર નહીં, કરે કલકી બાત;
જીવ ઉપર જમ ફીરત હે, જયું તેતર પર બાજ.
કહતા હું કહે જાત હું, કહા બજાઊં ઢોલ;
શ્વાસા ખાલી જાત હે, તીન લોકકા મોલ.

કાલ કરંતો આજ કર, આજ કરંતો અબ;
અવસર બીત્યો જાત હેં, ફીર કરેંગો કબ.
એ દુનીયામેં આયકે, છોડ દેહી તું એંટ;
લેના હોયસો લેહી લે, ઉઠ જાતહે પેંઠ.

દીનતા વિષે.

કયા મુખ લે બીનતી કરૂં, લાજ આવત હે મોય;
તુમ દેખત અવગુન કરૂં, કૈસો ભાઉં તોય.
મેં અપરાધી જન્મકા, નખશીર ભર્યા બીકાર;
તુમ દાતા દુઃખ ભંજના, મેરી કરો સંભાર.
મુજ અવગુણ હે તુજ ગુન, તુજ ગુન અવગુન મુજ;
જો મેં બીસરૂં તુજકો, તુમ મત બીસરો મુજ.
મોમેં ગુન કછુ હય નહીં, તુમ ગુન ભરેહો ઝાઝ;
ગુન અવગુણ ન બીચારીએ, બાંહ્ય ગ્રહેકી લાજ.
અવગુન કીયે તો બહુ કિયે, કરતક મા નિહાર;
ભાવે બંદા બખશીએ, ભાવે ગર્દન માર.

લય લીનતા વિષે.

પ્રેમ પ્રેમ સબ કોઇ કહે, પ્રેમ ન ચિન્હે કોય,
આઠ પ્રહર ભીના રહે, પ્રેમ કહાવે સોય.
પ્રેમ ન બાડી ઉપજે, પ્રેમ ન હાટ બીકાય,
રાજા રાના જો રૂચે, શીશ દેય લે જાય.

પ્રેમ છીપાયા ના છીપે, જો ઘટ પ્રગટહી હોય;
જો કે મુખ બોલે નહીં, નયન દેતહે રોય.
લાગી લાગી કયા કરે, લાગી નાંહી એક;
લાગી સોઇ જાનીએ, કરે કલેજે છેહ.
માંસ ગયા પીંજર રહ્યા, તાકુ ન લાગે કાગ;
સાહેબ અજહુ ન આઇઆ, મંદ હમારા ભાગ્ય.
પ્રીય ચહોંકિ મત ચહો, મેંતો પ્રીયકી દાસ;
પ્રીય રંગ રાતી ફીરૂં, જગમેં રહું ઉદાસ.
આજ્ઞાકારી પ્રીયકી, રહત પ્રીયકે સંગ;
તનમનસે સેવા કરે, ઓર ન દુજો રંગ.
તું તું કહેતા તું ભયા, મુજમેં રહી ન હું;
વારી તેરે નામ પર, જીત દેખું તીત તું.
કહેનાથા સો કહ ચુકે, અબ કુછ કહ્યા ન જાય;
એક રહા દુજા ગયા, દરીઆ લહેર સમાય.
કબીર મન પર્વત હતા, અબમેં પાયા જાન;
ટાંકી લાગી પ્રેમકી, નીકસી કંચન ખાન.
સૂલી ઉપર ઘર કરે, વિષકા કરે અહાર;
તીનકો કાલ કહ્યા કરે, આઠ પ્રહર હોશીઆર.
યહતો ઘર હય પ્રેમકા, ખાલાકા ઘર નાહીં;
શીશ ઉતારે ભોંઇ ધરે, તબ પેઠે ઘરમાંહી.

કબીર ભઠ્ઠી પ્રેમકી, બહુતક બેઠે આય;
શીશ સોંપે સોપીવસી, નહીતર પીયા ન જાય.
શીશ ઉતારે ભોંઇધરે, ઉપર રાખે પાવ;
દાસ કબીરા યું કહે, એસા હોય તો આવ.
શૂરે કેતો શીર નહી, દાતાકે ધન નાંહી;
પતિવૃતાકે તન નહી, સુરત બસે પીયુમાંહી.
કબીર પ્યાલા પ્રેમકા, અંતર લીયા લગાય;
રોમ રોમમેં રમ રહ્યા, ઓર અમલ કયા ખાય.
આગળ તો મન કાગ થા, કરતા જીવન ધાત;
અબ તો મન હંસા ભયા, મોતી ચુન ચુન ખાત.

ગુરૂના ગુપ્ત જ્ઞાન વિષે.

કાનફુંકા ગુરૂ હદકા, બેહદકા ગુરૂ ઓર;
બેહદકા ગુરૂ જબ મીલે, લગે ઠીકાના ઠોર.
બેદ થકે બ્રહ્મા થકે, થક ગયે શેષ મહેશ;
ગીતાકું જ્યાં ગમ નહિં, વહાં સદગુરૂકા દેશ.
ગુંગા હુવા બાવરા, બહેરા હુવા કાન;
પાવનસે પંગુલ હુવા, સદગુરૂ માર્યા બાન.

ઇશ્વર જાણવાની જરૂર વિષે.

જો યહ એક ન જાનીયા, બહુ જાને કયા હોય;
એકે તે સબ હોતહૈ, સબસે એક ન હોય.
જો હય એકૈ જાનીઆ, તો જાના સબ જાન;
જો યહ એક ન જાનીયા, સબહી જાન બીજાન.

જગત મિથ્યા વિષે.

જાના હે રહના નહિં, મરના બીસવા બીસ;
દો દીન દુનીયાકે લીએ, મત ભુલો જગદીશ.
કા કરીએ કા જોડીએ, થોડે જીવન કાજ;
છાંડી છાંડી સબ જાત હે, દેહ ગેહ ધન રાજ.
એક દીન એસા હોયગા, કોઇ કીસીકા નાહીં;
ઘરકીં નારી કોન કહે, તનકી નાડી નાહીં.
આયા હે સો જાયગા, રાજા રંક ફકીર;
કો સિંહાસન ચઢ ચલે, કો બાંધા જંજીર.
ધન જોબન યું જાયગો, જાવિધિ ઉડત કપુર;
નારાયણ ગોપાલ ભજ, કયું ચાખે જગ ધુર.

ઢોંગી ભગત વિષે.

જપ માલા છાપા તીલક, સરે ન એકઉ કામ;
મન કાચે નાચે વૃથા, સાચે રાચે રામ.
આસન મારે કયા હુવા, મરી ન મનકી આશ,
તેલી કેરા બેલ જયોં, ઘરહી કોસ પચાસ.
સાધુ ભયા તો કયા ભયા, માલા પહેરી ચાર;
બાહીર ભેખ બનાઇકે, ભીતર ભર્યા ભંગાર.
ડાઢી મુછ મુંડાય કર, હુવા ઘોટમ ઘોટ;
મનકો કયું નહીં મુંડીએ, જામેં ભરી હય ખોટ.

પદ ગાયે મન હરખીયા, સાખી કહે આનંદ;
સત્ય નામ નહીં જાનીઆ, ગલેમેં પડગયા ફંદ.
મનકા ફેરત જન્મ ગયો, ગયો ન મનકો ફેર;
કરકા મનકા છોડકર, મનકા મનકા ફેર.
મન મેલા તન ઉજલા, બગલા કપટી અંગ;
તાતે તો કૌઆ ભલા, તનમન એક હિ રંગ.
જો ગ્રહ કરે તો ધર્મ કર, નહીં તો કર વૈરાગ;
વૈરાગી બંધન કરે, તાકો બડો અભાગ.
ગયા સતગુરૂને ચરણે, ન ગયા જગતના ચાળા;
આવડે તો વાટો સીંદરિ, 'ને આવડે તો ફેરવો માળા.
ગામમાં ગુરૂ પાદરમાં તીરથ, ખુણા માંહેલા દેવ;
એટલાની પરતીત આવે નહીં, સાખી કહે શુકદેવ.

ઇશ્વર ચાહે તે કરી શકે.

તુલસી રેખા કરમકી, કબુ ન મીટે રામ;
મેટન સમરથ હય પણ, સમજ કીયો હય કામ.
અન હોની પ્રભુ કર શકે, હોન હાર મીટ જાય;
તુલસી ઇસ સંસારમેં, પ્રભુ ભજન સુખદાય.

ઇશ્વરની સહાય હોય તો કોઇથી કાંઇ થાય નહીં.

જાકે રાખે સાંઇઆ, મારી ન શકે કોય,
બાલ ન બાંકા કર સકે, જો જગ બેરી હોય.

કહા કરે વેરી પ્રબલ, જો સહાય બલવીર;
દશહજાર ગજ બળ ઘટયો, ઘટયો ન દશ ગજ ચીર.
જીતને તારે ગગનમેં, ઉતને શત્રુ હોય;
કૃપા હોય શ્રીરામકી, બાલ ન બાંકા હોય.

ઇશ્વર કૃપા વિષે.

હરી કરૂણા બીન જગતમેં, પુરી પરે ન આશ;
મૃગ સરિતા પય પીકરી, ગઇ કોનકી પ્યાસ.
દોડે કોશ હજાર લગ, બસે લક્ષ્મી પાસ;
બીન દીને રઘુનાથકે, મીલે ન તુલસીદાસ.
તુલસી તુલસી સબ કહે, તુલસી બનકે ઘાસ;
કૃપા ભઇ રઘુનાથકી, હો ગયે તુલસીદાસ.

પ્રભુ પોતાના ભકતોને મુકતા નથી.

જીવ જીવકે આશારે, જીવ કરત હય રાજ;
તુલસી રઘુવર આશારે, કયું બીગડેગો કાજ.
તુલસી તલપ ન છોડીએ, નિશ્ચે લીજે નામ;
મનુષ્ય મજુરી દેતહે, કયું રખેગો રામ.
આશા તો એક રામકી, દુજી આશ નિરાશ;
નદી કીનારે ઘર કરો, કયુ ન મારે પ્યાસ.

વિશ્વાસ વિષે.

એક ભરોસો એક બલ, એક આશ વિશ્વાસ;
સ્વાંતિ બુંદ રઘુનાથ હય, ચાતક તુલસીદાસ.
ગંગા જમના સરસ્વતી, સાત સમુદ્ર ભરપુર;
તુલસી ચાતકકે મતે, બીન સ્વાંતિ સબધુર.
કબીર છીપ સમુદ્રકી, રટે પીયાસ પીયાસ;
ઓર બુંદકો ના ગ્રહે, સ્વાંતિ બુંદકી આશ.
સીતાપતિ રઘુનાથજી, તુમ લગ મેરી દોડ;
જેસે કૈઆ ઝાઝકો, ચલ ન શક્ત કછુ ઓર.
કાહુકે ધન ધામ હય, કાહુકો પરીવાર;
તુલસી મો સમદીનકો, સીતારામ આધાર.
નહી વિદ્યા નહી બાહુ બળ, નહી ખરચનકો દામ;
તુલસી મો સમ પતીતકી, તુમપત રાખો રામ.
સબ દેખે પરખે લીખે, બહુત કહે કયા હોય;
તુલસી સીતારામ બીન, અપનો નાંહી કોય.

અભિમાન વિષે.

ઉંચે બેઠે ના લહે, ગુણ બીન બડપણ કોય;
બેઠો દેવલ શીખરપર, વ્યાસ ગરૂડ ન હોય.
જો પાવે અતિ ઉંચ પદ, તાકો પતન નિદાન;
જ્યોં તપીતપી મધ્યાન્હલગ, અસ્ત હોત હે ભાન.

ઉંચે પાની ના ટીકે, નીચે હી ઠહરાય,
નીચા હોય સો ભર પીએ, ઉંચ પીયાસા જાય.

દીનતા વિષે.

લઘુતાસે પ્રભુતા વધે, પ્રભુતાસે પ્રભુ દુર;
કીડી મીશરી ખાતહે, હસ્તિ ફાકત ધુળ.
નાનક નાના હો રહો, જેસી નાની દુબ;
ઓર ઘાસ સુક જાયગી, દુબ ખુબકી ખુબ.

ગુરૂ ચેલાના ધર્મ વિષે.

શીષ્યનકું યહ ચાહીએ, ગુરૂકો સર્વસ દેત;
ગુરૂકુ એસા ચાહીએ, શીષ્યનસે નહી લેત.
ગુરૂ લોભી શીષ્ય લાલચુ, દોનો ખેલે દાવ;
દોનો બુડે બાપડે, બેઠ પથ્થરકી નાવ.

નિંદા વિષે.

નારાયણ નીજ હીયમેં, અપનો દોષ નિહાર;
તા પીછે તું ઓરકો, અવગુન ભલે બીચાર.
મન ચાહે સોઇ કરે, ભલો બુરો સંસાર;
નારાયણ તું બેઠકે, અપનો ભુવન સંભાર.
તુજે બીરાની કયા પડી, તું અપની નીવેડ;
તેરી ઝાઝ દરીઆવમેં, ડુબે નહીં ત્યું ખેડ.

કબીર મેરે સાધકી, નિંદા કરો મત કોય;
 જો કે ચંદ્ર કલંક હય, તો ઉજીઆરા હોય.
કબીર નિંદક મત મરો, જીવો આદ જુગાદ;
 હમતો સદગુરૂ પાઇઆ, નિંદકકે પરસાદ.
સંતનકી નીંદા કરે, વા સમ નીચ ન કોઇ;
 મુક્ત કહે સબ વિશ્વંકો, હનનહાર હે સોઇ.
તુલસી નીજ કીર્તિ ચહે, પરકી કીરતી ધોય;
 તિનકે મુખ મસી લાગહી, મીટે ન મરીએ ધોય.
નિંદા હમારી જો કરે, મીત્ર હમારા હોય;
 સાબુ લેવે ગાંઠકા, મેલ હમારા ધોય.
મુક્ત કહે મતિ મંદ નર, સંતકે અવગુન ગાત;
જયું બગલા ગંગા ગયે, તદપી મછલી ખાત.

ખોટા ઉપદેશક વિષે.

કહેતે સો કરતે નહીં, મુખકે બડે લબાડ;
 કાળા મુખ લે જાયગે, સાહબકે દરબાર.
સાહેબકે દરબારમેં, સાચેકું શીરપાવ;
 જુઠ તમાચા ખાયગા, કયા રંક કયા રાવ.
કરની બીન કથની કથે, ગુરૂપદ લહે ન સોય;
 બાતોંકે પકવાનસે, ધાયા નાહીં કોય.
પાની મીલે ન આપકો, ઔરકું બક્ષત ક્ષીર;
 આપન મન નિશ્ચલ નહીં, ઔર બંધાવત ધીર.

પદ જોડે સાખી કહે, સાધન પડગઇ રેસ;
 કાઢા જલ પીવે નહીં, કાઢી પીવનકી હોંસ.
કહેણી મીસરી ખાંડ હે, રહેણી તાતા લોક;
 કહેણી કેવે રહેણી રખે, એસા વીરલા કોક.
કરની બીન કથની કથે, અજ્ઞાની દીન રાત;
 કુક્કર જ્યું ભુંકત ફીરે, સુની સુનાઇ બાત.

ભક્તિ કરવાની જરૂરીઆત વિષે.

તુલસી રસના તો ભલી, જો તું સમરે રામ;
 નહીંતર કાઢી નીકાસીએ, મુખમેં ભલો ન ચામ.
અવસર વિના વચન વૃથા, નીતિ વિના નરેશ;
 વૃથા કૃષ્ણ ભક્તિ વિના, માનવી જન્મ વિશેષ.
જન્મ લીયો હરિ ભજનકો, દિયો વિષયમાં ખોય;
 ગયો લૈન પાયો ન ગજ, આયો પંગુલ હોય.
જો પ્રભુ ભવજલ તરનકું, દીયો મનુષ તન નાવ;
 મુક્ત કહે ભજ તાહીકું, મત ચુકે અબ દાવ.

પાપ વિષે.

પાપ પુણ્ય છુપ છુપ કરો, સોવત કરો કે જાગ;
 તુલસી કબ લગ છીપ રહે, ઘાસ ધુસાઇ આગ.
પારસકે પરસનતે, કંચન ભઇ તરવાર;
 તુલસી તીનું ના ગયે, ધાર માર આકાર.

મરણ વિષે.

ચલતી ચક્કી દેખકે, દીયા કબીરા રોય;
દો પડ ભીતર આયકે, સાબીત રહા ન કોય.
આયે હેં સો જાયગે, રાજા રંક ફકીર;
એક સિંહાસન ચડચલે, એક બાંધા જંજીર.
હમ જાને થે ખાયંગે, બહુત જમી બહુ માલ;
જ્યોંકા ત્યોંહી રહ ગયા, પકડ ગયા લે કાલ.
મનુષ્ય જન્મ દુર્લભ હય, મીલે ન વારંવાર;
તરૂવરસેં પતા ખરે, ફીર ન લાગે ડાર.

ઉલટા ઉપાય ન કરવા વિષે.

એરનકી ચોરી કરે, કરે સોયકા દાન;
ઉંચે ચડકે દેખતે, આવત કયું ન વિમાન.
કરની કરકે કાગકી, ચલે હંસકી ચાલ;
પુંછ પકડકે શિયાળકી, કીસબીધ ઉતરે પાર.
મન રાખે વૈરાગમે, ઘરમેં રાખે રાંડ;
તુલસી કીડા લીમકા, કયું કરિ ચાખે ખાંડ.

નઠારા સતસંગમાં સારા થવાના નથી.

દાગ જો લાગા નીલકા, સો મન સાબુન ધોય;
કોટી જતનપર બોધીએ, કાગા હંસ ન હોય.

મુરખકે સમજાવતે, જ્ઞાન ગાંઠકા જાય;
કોયલા ન હોય ઉજલા, સો મન સાબુ લગાય.
નીચ નીચાઇ નહીં તજે, જો પાવે સતસંગ;
તુલસી ચંદન લપટકે, વિષ ન તજે ભુજંગ.
તુલસી પુર્વકે પાપસેં, હરિ ચર્ચા ન સોહાય;
જેસે જવરકે જોરસેં, ભોજનકી રૂચી જાય.

હરિજનની પીછાન વિષે.

નરતન ધરી જાકું નહીં, સંત અસંત પીછાન;
મુક્ત કહે તાકો નહીં, કોટી જન્મ કલ્યાન.
બડ ભાગીસે હોત હે, સાચે સંતકી સેવ;
મુક્ત કહે તેહી રીજત, અલખ નિરંજન દેવ.

દુઃખ વિષે.

દુઃખમેં સમરન સબ કરે, સુખમેં કરે ન કોય;
જો સુખમેં સમરન કરે, તો દુઃખ કહાંસે હોય.
સુખમેં સમરન ના કિયા, દુઃખમેં કીયા યાદ;
કહે કબીર તા દાસકી કોન સુને ફરિયાદ.
સુખકે માથે સીલ પડે, જો નામ હૃદયસે જાય;
બલીહારી વા દુઃખકી, પલ પલ નામ જપાય.
બીપત ભલી હરી નામ લેત, કાયા કસોટી દુઃખ;
રામ બીના કીસ કામકી, માયા સંપત સુખ.

સંત લક્ષણ વિષે.

સંત કબહુ ત્યાગત નહીં, ધર્મ સહિત હરી ધ્યાન;
મુક્ત કહે ભવ સમુદ્રમેં, સો મુની નાવ સમાન.
ભુપ દુઃખી અબધુ દુઃખી, દુઃખી રંક બીપરીત;
કહે કબીર યે સબ દુઃખી, સુખી સંત મન જીત.
અષ્ટ સિદ્ધ નવ નીધકી, ઉરમેં લેશ ન આશ;
મુક્ત કહે તેહી સંતસેં, મીલે પ્રગટ અવીનાશ.
સંત ન છાંડે સંતતા, કોટીક મીલે અસંત;
મલીઆગીરી ભુજંગ લગે, શીતળતા ન તજંત.
આશ ન કરે ઓરકી, આપ કરે ઉપકાર;
જગમેં સોજન જાનીએ, ભગવતકા અવતાર.
તન કર મન કર વચન કર, કાહુ કું દુઃખવત નાંહી;
તુલસી એસે સંત જન, રામ રૂપ જગમાંહી.
નવધા ભક્તિ હોત હેં, આઠો પહોર એકતાર;
મુક્ત કહે જેહી સંત ઉર, રહત સદા કીરતાર.
સાધુ ભુખે ભાવકે, ધન કે ભુખે નાંહી;
જો સાધુ ધનકે ભુખે, વોહી સાધુ નાંહી.
નહીં શીતળ હે ચંદ્રમા, હીમ ન શીતળ હોય;
કબીર શીતળ સંતજન, નામ સ્નેહી હોય.

અવધુત વિષે.

સબ વનતો તુલશી ભઇ, અરૂ પર્વત સાલીગ્રામ;
સબે નદી ગંગા ભઇ, ચીને આતમરામ.
સબહી દેવ તેહીરીઝત, સબહી તીરથ તેહી પાસ;
મુક્ત કહે જેહી સંતઉર, શ્રી હરિ કીન નિવાસ.
તીન ટુક કૌપીનકો, અરૂ ભાજી બીન લોન;
તુલસી રઘુવર ઉરબસે, ઇંદ્ર બાપરો કોન.
જાત હુમારી આતમા, પરમેશ્વર પરીવાર;
સગા હમારા સંત હય, શીરપર સરજનહાર.
કબીર સબ જગ નિર્ધના, ધનવંતા નહીં કોય;
ધનવંતા સોહી જાનીએ, રામનામ ધન હોય.

નામ મહાત્મ્ય વિષે.

નામ સમોવડ કોઇ નહીં, તપ તીરથ વ્રત જોગ;
નામે પાતક છાંડીએ, નામે નાસે રોગ.
રામ નામકી ઓખદી, ખરી નીતસે ખાય;
અંગપીડા વાધે નહીં, મહા રોગ મીટ જાય.
રામ નામ અમુલ્ય હય, બીના દામ બીકાય;
તુલસી અચરજ દેખીયો, કોઇ ગ્રાહક ન થાય.
રામ નામ આધી રતી, કોટીક પાપ પહાડ;
બલીહારી વા નામકી, પાપ કરે સબ છાર.

જબહી નામ હૃદયે ધરા, ભયો પાપકો નાશ;
માનો ચીનગી આગકી, પડી પુરાની ઘાસ.
નામ લીયા જીને સબ લીયા, સકળ શાસ્ત્રકા ભેદ;
નામ વીના નરકે ગયા, પઢ પઢ ચારો વેદ.
નીસરણી નીજ નામકી, ધર્મ ગગન બીચ એક;
રામ નામકી ટેકસેં, ચઢ ગયે સંત અનેક.
પઢનેકી હદ સમજહૈ, સમજણકી હદ જ્ઞાન;
જ્ઞાનકી હદ હરીનામ હૈ, એ સીદ્ધાંત ઉર આન.

ભગવત આશરા વિષે.

દ્વાર ધણીકે પડ રહે, ધક્કા ધણીકા ખાય;
કબહુ ધણી નીવાજહી, જો ઘર છાંડ ન જાય.
રામ નામ રટતે રહો, જબ લગ ઘટમેં પ્રાણ;
કબહુક દીનદયાળકું, શબ્દ પડેગો કાન.
રામ નામ કહતે રહો, ધરે રહો મન ધીર;
કબહુક કાજ સુધારહીં, કૃપાસીંધુ રઘુવીર.
પડે રહે દરબારમેં, ધક્કા ધણીકા ખાય;
કબહુક લહેર દરીઆવકી, દુઃખ દરીદ્ર જાય.

સ્મરણ વિષે.

સમરણ સીદ્ધી યું કરો, જૈસે કામી કામ;
એક પલક વીસરે નહીં, નીશદિન આઠો જામ.

સ્મરણ વિષે.

સમરણ સીદ્ધી યું કરો, જ્યું ગાગર પનીહાર;
હાલે ચાલે સુરતમેં, કહે કબીર વીચાર.
સમરણ સીદ્ધી યું કરો, જ્યું સુરભીસુત માંહી;
કહે કબીર ચારો ચરી, બીસરે કબહુ નાંહી.
સમરણ સીદ્ધી યું કરો, જેસે દામ કંગાળ;
કહે કબીર બીસરે નહી, પલપલ લે સંભાળ.
સુમરનસે સુખ હોત હે, સુમરનસે દુઃખ જાય;
કહે કબીર સુમરન કીએ, સાંઈ માઇ સમાય.
સમરણ બુટ્ટી પ્રેમકી, હૃદયામાંહી નીચોવ;
કાયા કંચન હોત હે, ઉસ બુટીકે જોર.

પ્રારબ્ધ વિષે.

પ્રારબ્ધ તો પહેલે બને, પીછે બના શરીર;
તુલસી યહ આશ્ચર્ય હે, મન નહીં બાંધે ધીર.
બની બનાઇ બન ગઇ, અબ બનનેકી નાહી;
તુલસી આવિધી સમજકે, મગ્ન રહો મનમાંહી.
કોઉ દુર ન કર શકે, ઉલટે વિધીકે અંક;
ઉદધિ પિતા તઉ ચંદ્રકો, ધોઉ ન શકયો કલંક.
અપને મન કછુ ઓર હે, શ્રી હરીકે મન ઓર;
ઓધવ કહે માધવસે, જુઠી મનકી દોડ.

ઉંચા કુળનું અભીમાન ન કરવા વિષે.

ઉંચા કુળ કીસ કામકા, જ્યાં નહીં હરીકા નામ;
તુલશી તાતે સુપચ ભલો, મુખલે હરીકા નામ.
નીચ નીચ સબ તર ગયે, સંત ચરણ લૌલીન;
જાતહીકે અભીમાનસે, ડુબે બહુત કુલીન.
ચતુરાઇ ચુલે પડી, ધીક પડયો આચાર;
તુલસી ભગવત ભક્તિ બીન, ચારો વર્ણ ચમાર.
જાત નહી જગદીશકું, હરીજનકું કયા હોય;
જાત ભાત કુલ કીચમે, ડુબ મરો મત કોય.

સતસંગ વિષે.

બીન સતસંગ ન હરી કથા, તા બીન મોહ ન જાત;
મોહ ગયે બીન રામ પદ, હોય ન દૃઢ અનુરાગ.
સર્વ સ્વર્ગ અપવર્ગ સુખ, ધરીતુલા એક સંગ;
તુલે ન તાહી સકલ મીલી, જો સુખ લવ સતસંગ.
એક ઘડી આધી ઘડી, આધીમેં પુની આધ;
તુલસી સંગત સાધકી, કટે કોટી અપરાધ.
સતસંગકો ફલ એહી હે, સંશય રહે ન લેશ;
રહે સ્થીર સુચી સરલ ચિત્ત, જાને નહીં કલેશ.
કોટી જનમકે પુણ્ય જબ, ઉદય હોત એક સંગ;
છુટત મનકી મલીનતા, અરૂ ભાવત સતસંગ.
મીલન ચાહો પરિબ્રહ્મકો, તો કરના સતસંગ;
મુક્ત કહે સબ ગ્રંથકો, એ સિદ્ધાંત અભંગ.

મુની નારદ કહી વ્યાસસે, પુર્વ જનમકી બાત;
સુક્ત કહે સતસંગસે, શઠ સુધરત સાક્ષાત.
ધન્ય ભુમી ધન્ય ગામ જ્યાં, સંત બીરાજે આઇ;
સબી ભુમી પાવન કરે, હીલી મીલી હરીજશ ગાઇ.
કથા કીરતન કલિ વિષે, ભવસાગરકી નાવ;
કહે કબીર જગ તરનેકો, નાહીં ઓર ઉપાવ.

સાધુ સંગ વિષે.

કબીર દર્શન સાધકા, સાહેબ આવે યાદ;
લેખેમેં સોઇ ઘડી, બાકીકે દીન બાદ.
સાધ મીલે સાહેબ મીલે, અંતર રહી ન રેખ;
મનસા વાચા કર્મણા, સાધુ સાહેબ એક.
તનકર મનકર વચનકર, દેત ન કબહુ દુઃખ;
તુલસી પાતક જરતહે દેખત ઉનકો મુખ.

ધનવાનોને શીખામણ વિષે.

નામ બીના બે કામહે, છપ્પન ભોગ બીલાસ;
ક્યા ઇંદ્રાસન બેઠના, ક્યા વૈકુંઠ નિવાસ.
પારસમણી અરૂ કામધેન, કલ્પ વૃક્ષની વાડ;
તુલસી હરીકે ભજન બીન, સબે નરકકો સાજ.
અર્બ ખર્વ લો ધન મીલે, ઉદય અસ્તકો રાજ;
તુલસી હરીકે ભજન બીન, સબે નરકકો સાજ.

તુલસી સોઇ ચતુરતા, રામ ચરન લૈલીન;
પરધન પરમન હરનકું, વેશ્યા બડી પ્રવીન.

પરમાર્થ કરવા વિષે.

માયા મેરે રામકી, ધરણી ધરકી દેહ;
પુંજી બીરાને સાહુકી, કરસે જશ કર લે.

પાની બાઢો નાવમેં, ધરમેં બાઢો દામ;
દોનો હાથ ઉલેચિયે, યહી સયાનો કામ.

ધન દિયે ધન ના ઘટે, નદી ઘટે ન નીર;
અપની આંખે દેખલો, યું કથી કહે કબીર.

રામ નામકે કારણે, સબ ધન ડાલ્યો ખોય;
મુરખ જાણે ગીર પડયો, દિન દિન દુણો હોય.

તુલસી પંછીનકે પીએ, ઘટે ન સરીતા નીર;
ધર્મ કીયે ધન ના ઘટે, સહાય કરે રઘુવીર.

કુંજર મુખતેં ગીર પડયો, ઘટયો ન ગજકો આહાર;
લાખો કીડી લે ચલી, પોષનકો પરીવાર.

ગાંઠી હોય સો હાથ કર, હાથ હોય સો દેહ;
આગે હાટ ન બાનીઆ, લેના હોય સો લેહ.

દેહ ધરેકો એહી ફલ, દેહ દેહ કછુ દેહ;
દેહ ખેહ હો જાયગી, ફીર કોન કહેગા દેહ.

ખાય ખીલાય લુટાયદે, કરલે અપના કામ;
ચલતી વખતે રે નરો, સંગ ન ચલે બદામ.

તુલસી દેવો કઠણ હય, જો કાહુકો દેત;
સુરજ હોત સંસારમેં, ફેર આપનો લેત.

લોભ વિષે.

મન મરે માયા મરે, મરમર જાત શરીર;
આશા તૃષ્ણા ના મરે, કહે ગયા દાસ કબીર.
તુલસી ધીરજ કે ધરે, કુંજર મણભર ખાય;
ટુક ટુકકે કારણે, શ્વાન ઘરો ઘર જાય.
બડા હુવા તો કયા હુવા, જૈસી બડી ખજુર;
પંથીકો છાયા નહીં, ફલ લાગે અતિ દુર.

ભગત લક્ષણ વિષે.

તુલશી જગમેં યું રહો, જ્યું જીભ્યા મુખમાંહી;
ઘીવ તણા ભક્ષણ કરે, તોબી ચીકણી નાહી.
કોટી વિઘન દુઃખમેં સુજન, તજે ન હરીકા નામ;
જેસે સતી હુંતાશકું, ગીને અપનો ધામ.
પહેંચાના તબ જાનીએ, હરિસેં લાગે મન;
રાત દિવસ ન બીસરે, જ્યું કરપનકું ધન.
ભક્તી બીજ પલટે નહીં, જો જુગ જાય અનંત;
ઉંચ નીચ ઘર અવતરે, તોઉ સંતકો સંત.
હરીજન તો હાર્યા ભલા, જીતન દે સંસાર;
હાર્યા સો હરીસેં મીલે, જીત્યા જમકે દ્વાર.

ભરત અપની જનની તજી, પીતા તજે પ્રલ્હાદ;
 વિભીષણ અપના ભાઈ તજે, શ્રી રામકે કાજ.
ચાહ ગઇ ચીંતા ગઇ, મનમેં નહીં પરવાહ;
 જાકે મનમે ચાહ નહીં, વો શાહનકા શાહ.
ધન્ય ભોમી ધન્ય ગામ જયાં, સંત બીરાજે આઇ;
 સબી ભુમી પાવન કરે, હીલી મીલી હરી જશ ગાઇ.
જપ તપ તીરથ જાત્રા, જોગ યજ્ઞ વ્રત દાન;
 મુક્ત તાહી હોવત સદા, જેહી ઉર શ્રી ભગવાન.
ગાંઠી દામ ન બાંધઇ, નહી નારીસો નેહ;
 કહે કબીર તા સાધકી, હમ ચરનનકી ખેહ.
જાન મુઝ જડ હો રહે, બળતજી નીર્મળ હોય,
 કહે કબીર તા દાસકો, ગાંજ શકે નહીં હોય.

દયા વિષે.

દયા ધર્મકો મૂલ હે, પાપ મુળ અભીમાન;
 તુલસી દયા ન છાંડીએ, જબ લગ ઘટમેં પ્રાણ.
તુલસી ગરીબ ન સતાવીએ, બુરી ગરીબકી હાય;
 મુવા ઢોરકે ચામસે, લોહા ભસ્મ હો જાય.
ખુશ ખાના હે ખીચડી, માંહે પડે ટુક લોન;
 માંસ પરાયા ખાય કર, ગલા કટાવે કોન.

ભ્રાતૃ ભાવ વિષે.

તુલસી આ સંસારમેં, ભાત ભાતકે લોક;
સબસે હીલી મીલી ચાલીએ, નદી નાવ સંજોગ.
તુલસી કહે ઇસ જગતમેં, સબસે મીલીએ ધાય;
ક્યા જાણે કીસ બેશસે, રામચંદ્ર મીલી જાય.
તુલસી જો જન હેતસે, સેવા જાને કોય;
નરકો વસ કરવો કહાં, નારાયણ વશ હોય.
કબીર ગર્વ ન કીજીએ, રંક ન હસીએ કોય;
અપનો નાવ સમુદ્રમેં, ના જાને કયા હોય.

નીતિ વિષે.

સત્ય વચનં અરૂ દીનતા, પર સ્ત્રી માત સમાન;
ઈનકું વૈકુંઠ ના મીલે, તુલસીદાસ જમાન.
સતીઆ સત નવ છોડીએ, સત છોડે પત જાય;
સતકી બાંધી લક્ષ્મી, ફીર મીલેગી આય.
પર નીંદા પર નારી, અરૂપર દ્રવ્યનકી આશ;
છોડી તીનો બાતકું, ભજો એક અવિનાશ.
કંચન ત્યાગો સહજ હય, સેહેજે ત્રીયાકા નેહ;
માન બડાઇ ઇરષા, તુલસી દુર્લભ એહ.
જહાં દયા તહાં ધર્મ હે, જહાં લોભ તહાં પાપ;
જહા ક્રોધ તહાં કાલ હે, જહાં ક્ષમા ત્યાં આપ.

કંચન તજવો સુલભ હે, સુલભ ત્રીયાકો નેહ;
નિંદા સ્તુતિ ત્યાગવો, તુલસી દુર્લભ એહ.
લેનેકું હરનામ હે, દેનેકું અન્ન દાન;
તરનેકું આધિનતા, બુડનેકું અભીમાન.

આળસ વિષે.

રામ નામકો આળસુ, ભોજનકો હુશીયાર;
તુલસી એસે મનુષ્યકો, વાર વાર ધિક્કાર.
રાત ગમાયી સોયકર, દિવસ ગમાયો ખાય;
હીરા જન્મ અમોલથા, કોડી બદલે જાય.
કબીર યહ મન લાલચી, સમઝે નહીં ગંવાર;
ભજન કરનેકો આલસુ, ખાનેકો હુશીયાર.
મુક્ત મનુષ્યતન પાયકે, જો ન ભજત જદુનાથ;
સો પીછે પસ્તાયગો, બહોત ઘસેગો હાથ.

મન વિષે.

મનકે હારે હાર હય, મનકે જીતે જીત;
પરબ્રહ્મકું પામીએ, મનમેં હોય પ્રતીત.
મન દીયા કંહી ઓરહી, તન સાધોકી સંગ;
કહે કબીર કોરી ગજી, કૈસે લાગે રંગ.
એતો ગતી હય અટપટી, ઝટપટ લખે ન કોય;
જો મનકી ખટપટ મીટે, ચટપટ દરશન હોય.

સાંઈ આગે સાચ હો, સાંઇ સાચ સુહાય;
ભાવે લંબે કેશકર, ભાવે મુંડ મુંડાય.
બનતે બનતે બન ગયો, તુલસી ઘરકે માંહી;
શીતલ શબ્દ ઉચારીએ, અહુઆનીએ નાહી.
મનકે હારે હાર હે, મનકે જીતે જીત;
મન મીલાવે રામકું, મનહી કરે ફજીત.

સંત પરમાર્થી છે તે વિષે.

પારસમેં ઓર સંતમેં, બડો અંતરો જાન;
વો લોહા કંચન કરે, વો કરે આપ સમાન.
સંત ધનંતર વૈદ સમ, જેસો રોગી જેહુ;
બનાવત હે તાહીકું, તેસો ઓખદ દેઉ.
બકરા હાથ કસાઇકે, માજન ધાય છુડાત;
મુકત કહે ત્યું સંતજન, કરત જ્ઞાનકી બાત.
સુર્ય સંત તમકું હરે, તાતે ભયે સમાન;
મુકત બહાર તમ રવી હરે, સંત હરત અજ્ઞાન.
સંત સબનકો હીત કરે, દે સાચો ઉપદેશ;
મુકત મીલાવે રામસેં, સ્વારથ નહી લવ લેશ.
જબહી મીલે જન સંતકો, તબહી ભયો કલ્યાન;
મુકત કહે જન પ્રગટકો, સંત દેત તેહી જ્ઞાન.
દોષ કલંક મીટાયકે, શુદ્ધ કરતહે સંત;
મુકત મીલાવે સબહીકું, પ્રગટ રૂપ ભગવંત.

સંત બડે પરમારથી, દેત સબનકું જ્ઞાન;
મુક્ત મીલે જન તાહીકું, તાકો કરત કલ્યાન.
જ્ઞાન ભક્તિ વૈરાગ સહીત, સંત સરલ ચિત હોય;
મુક્ત કહે ભવ તરનમેં, અતિ બડો નૌકા સોય.
બહુત પુન્ય કરી મીલત હય, જ્ઞાનીકો સંગ આય;
સબ ગ્રંથનકો તત્વ સો, પલમેં દેત બતાય.

ભક્તિ તથા પરમારથ વિષે.

તુલસી જગમેં આયકે, કર લીજે દો કામ;
દેનેકુ ટુકડા ભલા, લેનેકું હરિનામ.
કબીરા કહે કમાલકું ,દો બાતા લીખ લે;
કર સાહેબકી બંદગી, ભુખેકું કુછ દે.

શ્રી મુખ વચન વિષે.

જેસામેં પ્રીય સંતકું, ત્યું મોકું પ્રીય સંત;
મુક્ત કહે શ્રી મુખ કહ્યો, મહીમા શ્રી ભગવંત.
મેં તિનકે પીછે ફીરૂં, નેક ન રાખું માન;
મુક્ત કહે શ્રી મુખ કહ્યો, હરીજન મેરે પ્રાણ.
જ્ઞાની મેરો આત્મા, મેં જ્ઞાની કો પ્રાણ;
મુક્ત કહે શ્રી મુખ કહ્યો, ગીતામેં ભગવાન.
જ્યું મેં દુર્લભ સંતકું, ત્યું મોહે દુર્લભ દાસ;
મુક્ત કહે શ્રી મુખ કહ્યો, જન મહીમા અવિનાશ.

નીજ મુખતેં ભાખ્યો એહી, ભક્ત અતિ પ્રીય મોહી;
ભક્ત વચન ઉલંધુ નહિ, અહી હીત જો હોઇ.
ભક્તનકો મહીમા અધિક, પાર ન પાવે કોય;
જહાં ભક્તજન પગ ધરે, અડસઠ તીરથ સોય.
ભક્ત સંગ છાંડુ નહીં, સદા રહુ તિન પાસ;
જહાં ન આદર ભક્તકો, તહાં ન મેરો વાસ.
ફીરૂં ધામ વૈકુંઠ તજ, ભક્ત જનનકે કાજ;
જો ભક્ત મન ભાવહી, સોઇ ધરો તન સાજ.

પ્રેમ વિષે.

રામ નામ સબ કોઇ કહે, ઠગ ઠાકોર અરૂ ચોર;
બીના પ્રેમ રીઝે નહીં, તુલસી નંદ કીશોર.
પ્રેમ બરાબર યોગ નહીં, પ્રેમ બરાબર ધ્યાન;
પ્રેમ ભક્તિ બીન સાધવો, સબહી થોથા જાન.
પ્રેમ ભાવ એક ચાહીએ, ભેષ અનેક બનાય;
ભાવે ગૃહમેં બાસ કર, ભાવે બનમે જાય.
જોગી જંગમ સેવડા, સન્યાસી દરવેશ;
બીના પ્રેમ પહોંચે નહિ, દુરલભ સતગુરૂ દેશ.
મન પક્ષી તબ લગ ઉડે, વિષય વાસના માંહી;
પ્રેમ બાજકી ઝપટમેં, જબ લગ આયો નાહીં.

પંડિત વિષે.

કામ ક્રોધ ઓર લોભકી, જબલગ મનમેં ખાન;
તબ લગ પંડીત મુરખો, તુલસી એક સમાન.
પંડીત ઓર મસાલચી, દોનો સુઝે નાંહી;
ઓરનકું કરે ચાંદના, આપ અંધેરે માંહી.
પોથી સો થોથી બની, પંડિત બને ન કોઇ;
અઢાઇ અક્ષર પ્રેમકા, પઢે સો પંડીત હોય.

સંતોષ વિષે.

રૂખા સુખા પાયકર, ઠંડા પાણી પી;
દેખ પરાઇ ચોપડી, કયું લલચાવે જી.
ગૌધન ગજધન બાજધન, ઓર રતન ધનખાન;
જબ આવે સંતોષ ધન, સબધન ધુર સમાન.
આધી અરૂ રૂખી ભલી, સારી સો સંતાપ;
જો ચાહેગા ચોપડી, બહુત કરેગા પાપ.

મહા પુરૂષો વિષે.

બીના કહે સતપુરૂષ જે, પરકી પુરે આશ;
કોન કહતહે સુર્યકો, ઘરઘર કરત પ્રકાશ.
તુલસી લોહા કાષ્ટ સંગ, ચલત ફીરત જળમાંહી;
બડે ન બુડન દેતહે, જાકી પકડી બાંહ્ય.
બડે સેજહી બાતસે, રીજ દેત બક્ષીશ;
તુલસી દલતેં વિષ્ણુ, જ્યું આક ધંતુરે ઇશ.

ભલે બુરે નીભે સબે, મહત પુરૂષ કે સંગ;
ચંદ્ર સાપ જલ અગ્નિએ, બસંત શંભુકે અંગ.

સંસારીઓને શીખામણ.

જેસે ફીરતે રહત હય, વિવાહ કાજ કરનાર;
તેઉ ફીરે હરી ભક્તિમેં, કુશળ કરે કીરતાર.
જેસી મીઠી લગત હય, ગામ કથાકી ગાથ;
એસી લાગે હરી કથા, તો તરવો કયા બાત.
જેસી પ્રીત હરામસેં, તેસી હરસે હોય;
ચલા જાય વૈકુંઠમેં, પલા ન પકડે કોય.

ગુણિજન ગુણની પરિક્ષા જાણે છે.

હીરા પડયા બજારમેં, રહા છાર લપટાય,
કંઇક મુરખ ફીર ગયે, પારખ લીયા ઉઠાય.
જો જાકે ગુણ જાણત, સો તાકો ગુણ લેત;
કોયલ આંબરી ખાત હે, કાગ લીંબોરી લેત.

આવૃતિ ૯મી] [નકલ ૩૦૦૦
છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનારઃ-શા. હરીલાલ છોટાલાલ મહેતા,
કાલકાદેવી રસ્તો, કાવેલ, ઘર નં. ૧૭, મુંબઈ, ૨
છાપનારઃ-શા. મગનલાલ જગજીવનદાસ. (૭૩૭-૭૭.)
શ્રી 'સરસ્વતી' છાપખાનું, ૩૫૬ નાગદેવી રસ્તો, મુંબઈ, ૩.